

Nr 19.

Av herrar **Skoglund** i Umeå och **Mäler**, *angående viss ändring av bestämmelserna om änkepension i lagen om folkpensionering.*

Genom beslut vid 1946 års riksdag rörande allmän folkpensionering bestämdes tillika att s. k. änkepension kunde efter särskild behovsprövning utgå till kvinna, som vid eller senare än 55 års ålder blivit änka efter att ha varit gift under minst fem år. Denna bestämmelse hälsades givetvis med tacksamhet av alla kvinnor och kommer att bli till välsignelse för alla, som genom inträffat änkestånd bli delaktiga av denna pension. Emellertid komma med visshet många kvinnor, vilka råka bli änkor vid en tidigare ålder, att känna den angivna begränsningen som en olycka. Tankegången bakom 1946 års beslut är givetvis den, att kvinnor, vilka bli änkor i en tidigare ålder, befinna sig i sådan fysisk och psykisk vigör att de kunna återvända till tidigare utövat yrke, omskolas till något nytt yrke eller eventuellt ingå nytt äktenskap. Tankegången är givetvis teoretiskt riktig, men säkerligen icke tillämplig på en mångfald kvinnor, vilka bli änkor vid exempelvis fyrtioårsåldern. I många fall — framför allt bland mindre bemedlade grupper — kan arbetet i hemmet ha varit så slitsamt att både arbetsförmågan och framför allt förmågan att anpassa sig till en alldeles ny sysselsättning måste anses avsevärt nedsatt. Detta gäller i särskild grad kvinnor, vilka vid änkeståndets inträde ha färre eller flera minderåriga barn. Så länge dessa barn äro minderåriga erhåller hon bidrag till deras försörjning och ägnar sig och bör ägna sig åt dessas omvårdnad och uppfostran. Om barnen vid makens frånfälle äro i spädbarnsåldern, dröjer det uppenbarligen bortåt femton år innan hennes omsorger om dessa kunna anses nödtorftigt slutförda. Först efter denna tid kan hon på allvar ägna sig åt ett stadigvarande förvärvsarbete eller lära om till en ny sysselsättning. Kvinnan med barn, som blir änka vid 40 års ålder, står sålunda vid 55 års ålder i minst lika bekymmersam belägenhet som den kvinna utan minderåriga barn, vilken blir änka vid just denna senare ålder. Det måste uppfattas såsom ganska orättvist, om den ena kvinnan, som i femton år efter mannens död haft ansvaret och omsorgen om barnens fostran och vård, skall bli utan stöd, medan den andra, som under barnens uppväxttid haft mannen att lita till, skall erhålla dylikt stöd.

Emellertid är det icke blott i fråga om änkor med minderåriga barn, som den förra året beslutade bestämmelsen kommer att verka ensidig och orättvis. Även i andra fall kan den yngre änkans lott vara lika bekymmersam och hård

som den äldres. Ur dessa synpunkter förefaller det därför rimligt och riktigt om alla änkor, vilka varit gifta i minst fem år, göras principiellt delaktiga av änkepension efter den bestämda åldern av 55 år. Redan efter den i fjol beslutade ordningen skall änkepension göras beroende av behovsprövning. Om dylik prövning tillämpas även beträffande yngre änkor, så ha ju de prövande myndigheterna att i varje särskilt fall bedöma och avgöra om förutsättningar för änkepension föreligga. Det är ingalunda troligt, att en kvinna, som efter fem års äktenskap råkar bli änka vid exempelvis 35 års ålder, skulle — i den ovissa förhoppningen om änkepension vid 55 års ålder — underlåta att ta de förvärvschanser, som under tiden yppa sig. Däremot kommer vetskapen om att hon vid 55 års ålder kan få sina pensionsbehov prövade att inge henne större trygghet och tillförsikt, än hon med nuvarande bestämmelser kan uppnå.

Med åberopande av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag till behovsprövade änkepensioner till änkor vid uppnådda 55 års ålder, även om änkeståndet inträtt tidigare än vid nämnda ålder.

Stockholm den 15 januari 1947.

Gösta Skoglund.

Karl Mäler.
